

Historisch Museum A.P.Z. Wolfheze

Pro Persona

Verslag 2016-2017

Bij de opening van Wolfheze (november 1907)

Uit het gastenboek van het museum:

“Als stagiaire psychologie is het erg mooi om de theorie eens in beeld te krijgen. Een mooi beeld van geschiedenis. Erg waardevol”

20-01-2016

“Heel hartelijk bedankt voor de interessante rondleiding en vooral de bijpassende verhalen over de Stichting en het leven waar mijn beide ouders deel van hebben uitgemaakt”

8-04-2016

“Mijn opa was hier opgenomen en is omgekomen bij een bombardement door de Engelse geallieerden, zo werd mij later verteld (-), ik denk dat mijn opa een goede tijd gehad heeft met een liefdevolle verpleging”

15-03-2017

“Tijdens onze Klompenpadwandeling ontdekten we dat we het museum van ‘Wolfheze’ konden bezoeken, zeer interessant, bedankt!”

29-03-2017

OM TE BEGINNEN

In dit verslag, dat twee jaren omvat (2016 en 2017), wordt deze keer vooral aandacht gegeven aan de verschillende groepen bezoekers, die ons museum bezochten. Altijd weer blijkt uit de enthousiaste reacties hoeveel waardering er is voor deze 'bewaarde geschiedenis'.

Helaas moesten we in 2017 afscheid nemen van Coen Bennink als contactpersoon vanuit de Raad van Bestuur. Deze functie is overgenomen door Tom Zewald.

Gelukkig kunnen we op veel diensten en afdelingen van Pro Persona voor voorkomende werkzaamheden een beroep doen, waarvoor onze dank!

BEZOEKERS, INDIVIDUEEL EN IN GROEPSVERBAND

Tijdens de reguliere openingstijden, elke woensdag 10-16 uur, komen verschillende mensen het museum bezoeken, met altijd verschillende vragen, maar altijd: belangstelling voor de historie van het APZ Wolfheze. In 2016 ontvingen we 639 bezoekers, in 2017 539.

- **Familieleden van vroegere patiënten**

Zij behoren tot een van onze vaste groepen: mensen van wie familieleden in het – soms verre – verleden waren opgenomen. Soms hebben ze zelf heel precieze gegevens van data van opname, ontslag of overlijden, maar heel vaak vage gegevens: min of meer uit het zicht geraakt bij familieleden, en vaak verzwegen, 'er werd niet over gepraat', een 'onduidelijke plaats' in de familiestamboom. Met behulp van oude opnamekaartjes, beschikbare foto's, brievenboeken (waarin brieven die aan de familie waren gericht) kunnen we daar soms meer helderheid in geven. "Na eerder bezoek nu meer te weten gekomen over onze tante en haar verblijf op Wolfheze" (gastenboek).

- **Cliënten, familieleden**

Ook cliënten komen naar het museum, soms met een groepje van de afdeling, soms met een paar anderen, alleen of met familieleden die op bezoek zijn. "Steeds niet aan toe gekomen om even te kijken hier, nu bijna met ontslag, ben blij dat ik even geweest ben, we hebben het toch goed in deze tijd" (gastenboek)

- **Oud-medewerkers en familieleden van oud-medewerkers**

Ook zij behoren tot een vaste groep bezoekers: mensen van wie familieleden (ouders, ooms, tantes) in Wolfheze gewerkt hebben. Soms hebben ouders elkaar ontmoet in het ziekenhuis. Ook worden regelmatig reünies georganiseerd van opleidingsgroepen, waarbij het museum bezocht wordt. "Precies 45 jaar geleden begonnen wij met de opleiding. Veel fijne en nostalgische gevoelens hebben zich van ons meester gemaakt. Het museum is fantastisch" en "Bijzonder om hier te zijn als achter-achter-kleinkinderen van Lucas Lindeboom" (gastenboek).

- **Nieuwe medewerkers**

Bij de introductie van nieuwe medewerkers is standaard een (te) kort bezoek aan het museum opgenomen. Dit wordt in het algemeen gewaardeerd. "Het geeft een zeer nuttig kader en perspectief om komende tijd mee te werken" (gastenboek)

- **Opleidingsgroepen, stagiaires**

Met een aantal opleidingen zijn er vaste afspraken om groepen rond te leiden (CIOS, Daltion Zwolle, Hogeschool Rotterdam, ROC Rijn-IJssel maatschappelijke zorg, e.a.). Ook stagiaires (behandeling, zorg, facilitair) wordt vaak aangeraden een bezoek aan het museum te brengen. "Bij een dag meelopen op Wolfheze hoorde ook een bezoek aan het historisch museum. Ik ben blij dat er een afspraak voor me gemaakt is. Wat

een schat aan informatie. De uitleg zet de psychiatrie in historisch perspectief. Dat mag niet verloren gaan” (gastenboek)

- **Groepen uit de nabije omgeving**

Serviceclubs, wandelclubs, dorpsbewoners, kerkelijke groepen, vriendengroepen, medewerkers van de gemeente, gevangenis Arnhem-Zuid, politie, FACT Arnhem-Oost, scholen – ze behoren allen tot de bezoekers van het museum. Met groepen kunnen ook afspraken gemaakt worden op andere dagen dan de woensdag, en daar wordt regelmatig gebruik van gemaakt

- **Bezoekers uit het buitenland:** Amerika, Canada, België, Syrië, Zuid-Afrika, Ierland
Op allerlei manieren komen buitenlandse gasten ons museum bezoeken. Soms een uitwisseling van professionals, soms toeristen die kleine musea langsgaan, soms mensen die willen kennismaken met de geschiedenis van het land waar ze als vluchteling zijn komen wonen, soms mensen op zoek naar de geschiedenis van de Airborne. “A wonderful little museum. Special thoughts to the 46 patients who lost their lives on the 17th September 1944 during the airborne operation” (gastenboek).

- **Collega-instellingen**

Met een aantal musea van psychiatrische ziekenhuizen onderhouden we als museum APZ Wolfheze contact, wat neerkomt op bezoeken en uitwisseling over en weer. Zo ontvingen we deze twee jaar de museumcommissies van Lentis, Parnassia en Ermelo.

- **Voorbijgangers** (wandelaars, fietsers) komen het hele jaar door het museum binnenwandelen, als onderdeel van een grotere wandeling (klompenpadwandeling) of een fietstocht over de Veluwe, of mensen die specifiek de wandeling over het terrein van Wolfheze maken uit het boekje “Te gek om los te lopen”. Ook bewoners uit het dorp, die er soms al heel lang wonen, soms ook nog maar kort, weten het museum te vinden. “Ben hier net komen wonen, wil graag wat meer van de geschiedenis van het dorp weten, enorm interessant, veel informatie, kom zeker nog terug”(gastenboek).

ENKELE NIEUWE AANWINSTEN

- Oude telmachines, van ongeveer 1946-1955 gebruikt op de afdeling boekhouding
- Souvenirschaaltje wat t.b.v. patiënten werd verkocht in de dorpswinkel
- Oud oproepsysteem van het ziekenhuis
- Werkstuk van oud materiaal, gevonden op het ziekenhuisterrein, na het bombardement in 1944

BIJZONDERE ACTIVITEITEN VAN EN ROND HET MUSEUM

- **Film Parels en Passie**

In 2016 werd het museum benaderd met de vraag of we deel uit wilden maken van de serie ‘Passie en Parels’, een serie die tv Gelderland wijdde aan kleine musea in Gelderland. Niet om een compleet beeld te geven van het museum, maar om mensen er toe aan te sporen deze kleine musea te bezoeken. We hebben er met plezier aan meegewerkt, en de uitzending was op 29 september 2016.

- **Film over geneeskrachtige planten**

We hebben meegewerkt aan een videofilm voor Purper over geneeskrachtige planten op het terrein.

VITRINE IN HET HOOFDGEBOUW

Een onderdeel van het museum bevindt zich in het Hoofgebouw: de vitrine in de hal, die een aantal keren per jaar wordt ingericht. In deze jaren was dit o.a.:

- De interne opleiding

- De anti-psychiatrie
- De oorlog rond 17 sept. 1944
- Ondersteunende diensten, facilitaire bedrijven
- 70 jaar Airbornewandeling
- Personeelsvereniging Opulus
- Jubileumuitgaven van de 'Vereniging Bennekom'

KIJKWIJZER

In 2017 is een Kijkwijzer opgesteld, die mensen de gelegenheid biedt gemakkelijker op eigen gelegenheid door het museum te wandelen. Dit vangt enigszins het gebrek aan ruimte op die er is bij de verschillende voorwerpen en vitrines, om mensen voldoende informatie te geven.

EXTERNE CONTACTEN

- **Erfgoed Gelderland.**

We bezoeken regelmatig vergaderingen en themabijeenkomsten van Erfgoed Gelderland, en ontvangen adviezen met betrekking tot beheer, archivering en registratie, deskundigheids-bevordering e.d.

- Daarnaast onderhouden we o.a. contact met het Dolhuys in Haarlem, en andere GGZ-musea.

FINANCIËN

Naast de begroting die we jaarlijks bij de Raad van Bestuur indienen (€ 1500), waarmee m.n. de vaste uitgaven (o.a. lidmaatschappen, PR, activiteiten, en event. aanschaf van apparatuur) kent het museum een bescheiden bron van inkomsten van groepen bezoekers en gaven van individuele bezoekers (in 2016 € 524,50, in 2017 € 640,45), waarmee kleinere uitgaven, uitstapje voor de vrijwilligers en reiskosten bekostigd worden (in 2016 € 404,50, in 2017 € 320,65).

OVERIG

De museumvrijwilligers bezochten in 2016 in de schouwburg in Arnhem het toneelstuk *HEen soort Hades* waarin een scherp, menselijk portret over het leven van een grote groep patiënten, hun familieleden, de artsen en verzorgers in een psychiatrische inrichting geschetst wordt, en in 2017 het Dolhuys in Haarlem.

ENIGE PLANNEN VOOR 2018:

- **Privacywet:** welke consequentie heeft de hernieuwde wet AVG voor het museum waarin zich veel persoonlijke gegevens (schriftelijk en beeldmateriaal) bevinden;
- **registratie collectie:** helaas heeft Willem Brouwer (die als vrijwilliger speciaal belast was met de registratie van de collectie) ons in 2017 verlaten, we zoeken voor 2018 naar een vervolg;
- **vrijwilligers:** actief uitzien naar nieuwe vrijwilligers, ten behoeve van de reguliere openstelling op de woensdagen, rondleiding van groepen, en registratie van de collectie;
- **depot- en werkruimte:** we blijven op zoek naar en in overleg over een betere depot- en werkruimte;
- **111-jarig bestaan APZ Wolfheze:** in 2017 gaven we geen aandacht aan het 110 jarig bestaan van het ziekenhuis Wolfheze, in november 2018 staan we stil bij het 111 jarig bestaan.

Hannie Nusselder

museumcommissie, juni 2018.